

Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі
«С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті » АҚ

Өндірістік іс-сана есебі

Орындаған: Советханова Данара
Мандығы: 5B010800- агрономия
Топ: 403

Жоспар:

- I. Өндірістік іс-сана өткен орынға жалпы сипаттама;
- 1.2 Өндіріс орынының климат-топырақ жағдайы;
- II. Бидай дақылына жалпы сипаттама;
- III. Жаздық жұмсақ бидайдың фенологиялық кезеңдері;
- IV. Таңдалынып отырған сортқа сипаттама;
- V. Павлодарская юбилейная бидайының өсіру технологиясы;
- VI. Қорытынды
- VII. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.

«Павлодар ауыл шаруашылығы ғылыми-зерттеу институты»-

Павлодар облысы, Красноармейка селосында орналасқан ірі ғылыми -зерттеу институты. Бұл ғылыми- зерттеу институтында әр түрлі дақылдар бойынша сорттар шығарылған.

Мұнда Ертіс аумақтық бөлімдері және радиоизотоптық лаборатория бар. Зерттеу жұмыстарының нәтижесінде *жаздық жұмсақ бидайдың 3 сорты және еркекшөптің «Толағай» сорты* шығарылды. Селекциялық жұмыстар нәтижесінде алынған бидайдың **Ертіс-97, Павлодар-93** сорттары облыстың өзінде және Ақтөбе облысында аудандастырылған. Институт Қазақстанда бірінші рет аңыздық ықтырма жасау немесе дәнді дақылдардың шалғындарын тарау арқылы біртұтас таралған аңыздың негізінде қысқы ылғал жинау бойынша зерттеу жүргізген. Институт Қазақстанның және Ресейдің бірқатар селекциялық мекемелерімен, жүгері мен бидайды жақсартудың халықаралық «СИММИТ» орталығымен (Мексика) тығыз байланыс орнатқан.

«Павлодар ауыл-шаруашылық ғылыми зерттеу институтынындағы» техникалар.

Машиналар мен құралдар	Саны
Тракторлар	5
Оның ішінде маркалары бойынша	MT3-80, MT3-3522, MT3-2022,3, T-150
Комбайн	Енисей -950
Картоп қазғыш	КСТ-1,4А
Кешендер	2
Оның ішінде маркалары бойынша	СЗ-5,4А, УПС-6-02, СКП-2,1
Ауыл шаруашылығы машиналары мен құралдар	20
Бүріккіштер	ОП-22
Культиватор	КОН-2,8, КРНВ-5,6-0,4
Тырмалар	БДТ-7К-01 2дана, БЗГТ-9 Победа 2 дана
Грабли	ГКП-6,1М
Тығыздығыштыр	ККЗ-9,2Н
Жүк көліктер	Газ-53-2
Прицептер	2ПТС-4
Жатка	ЖВП-4,9
Шөпті тығыздап жинағыш	ПТ-165, ПР-Ф-145
Тұқым дәрілегіш	ПСК-15
Техникалық көмек	Камаз техсервис
Миксер	Metal Fach T-659
Жеңіл автокөлік	Уаз-4
Терең қопсытқыш	ПЛН-8-35, ПГ-3-5

СКП-2,1

Климаттық және метеорологиялық жағдайлар

Климаты. Павлодар облысының климаты континенттік және құрғақ. Қыста ашық және аязды ауа райын түзейтін сібір антициклоны әсер етсе, жазда құрғақ және ыстық ауа, қуаншылық пен қарадауыл әкелетін Тұран ауа массасының әсері күшті. Қаңтар айының орташа температурасы $17 - 19,4^{\circ}\text{C}$, кей жылдары ол 48°C -қа дейін төмендейді. Шілденің орташа температурасы солтүстіктен оңтүстікке қарай 19°C -тан $22,2^{\circ}\text{C}$ -қа дейін жоғарылайды, кей күндері 41°C -қа дейін барады. Жауын-шашынның жылдық орташа мөлшесі солтүстіктен оңтүстікке қарай 292 мм-ден 194 мм-ге дейін кемиді. Баянаула тауларында 340 мм. Жылдың суық мезгілінде жел көбінесе оңтүстік-батыс бағытта, жылы мезгілде солтүстік-батыс бағытта соғады. Олардың орташа жылдамдығы $4,0 - 4,5$ м/с.

Зерттеу нәтижелерінің көрсетуі бойынша топырақтың егістік қабатында қарашірік, жеңіл гидролизденетін азот пен қозғалғыш фосфордың мөлшері аз, ал ауыстырмалы калийдің мөлшері жоғары екені анықталды. Топырақ ерітіндісінің реакциясы бейтарап. Топырақ микроэлементтерінің арасында күкірт, мырыш, мыс және кобальт тапшылығын зерттейді

Красноармейка АМС мәліметтері бойынша 2016 жылдың қыркүйек айынан 2017 жылдың тамыз айына дейінгі агрометеорологиялық көрсеткіштер

Айлар	Орташа күндік ауа температурасы, °С						Жауын -шашын, мм					
	декадалар			Орташа айлық	Орташа көпжылдық	+,- к средне мног.	декадалар			айға	Орташа көпжылдық	+,- к средне мног.
	I	II	III				I	II	III			
Қыркүйек	12,7	9,7	8,7	10,4	12,4	-2,0	1,8	20,8	0,3	22,9	16,0	+6,9
Қазан	5,3	5,0	-2,0	2,8	3,8	-1,0	7,5	11,1	31,6	50,2	20,0	+30,2
Қараша	-1,7	-5,6	-15,0	-7,4	-6,7	+0,7	0,0	5,7	5,3	11,0	18,0	-7,0
Желтоқсан	-12,9	-14,9	-9,6	-12,5	-14,1	-1,6	9,5	2,9	9,1	21,5	10,0	+11,5
Қаңтар	-9,7	-8,8	-21,4	-13,3	-16,5	-3,2	5,3	2,1	0,4	7,8	16,0	-8,2
Ақпан	-15,1	-13,3	-7,3	-11,9	-16,7	-4,8	0,3	0,5	1,7	2,5	13,0	-10,5
Наурыз	-10,9	-3,5	-4,5	-6,3	-8,9	-2,6	0,0	3,4	11,4	14,8	13,0	+1,8
Сәуір	-0,3	9,4	12,4	7,2	5,0	+2,2	0,9	2,7	2,5	6,1	17,0	-10,9
Мамыр	16,4	16,5	14,8	15,9	13,5	+2,4	0,0	11,1	14,6	25,7	27,0	-1,3
Маусым	21,8	20,6	23,1	21,8	20,0	+1,8	29,6	17,4	0,0	47,0	25,0	+22,0
Шілде	19,5	25,0	21,2	21,9	21,8	+0,1	32,5	0,0	29,9	62,4	36,0	+26,4
Тамыз	20,5	19,9	16,8	19,1	19,2	-0,1	31,1	16,9	2,6	50,6	33,2	+17,4
с.-х. год	-	-	-	3,9	2,7	+1,2	-	-	-	322,5	246,0	+76,5

Бидай (лат. Triticum) – астық тұқымдасына жататын аса маңызды дәнді дақыл. Қазақстанда 6 түрі (Еділ бидайы, Польша бидайы, көже бидай, жұмсақ бидай, қатты бидай, көбен бидай) өседі, жабайы түрлері сирек кездеседі.

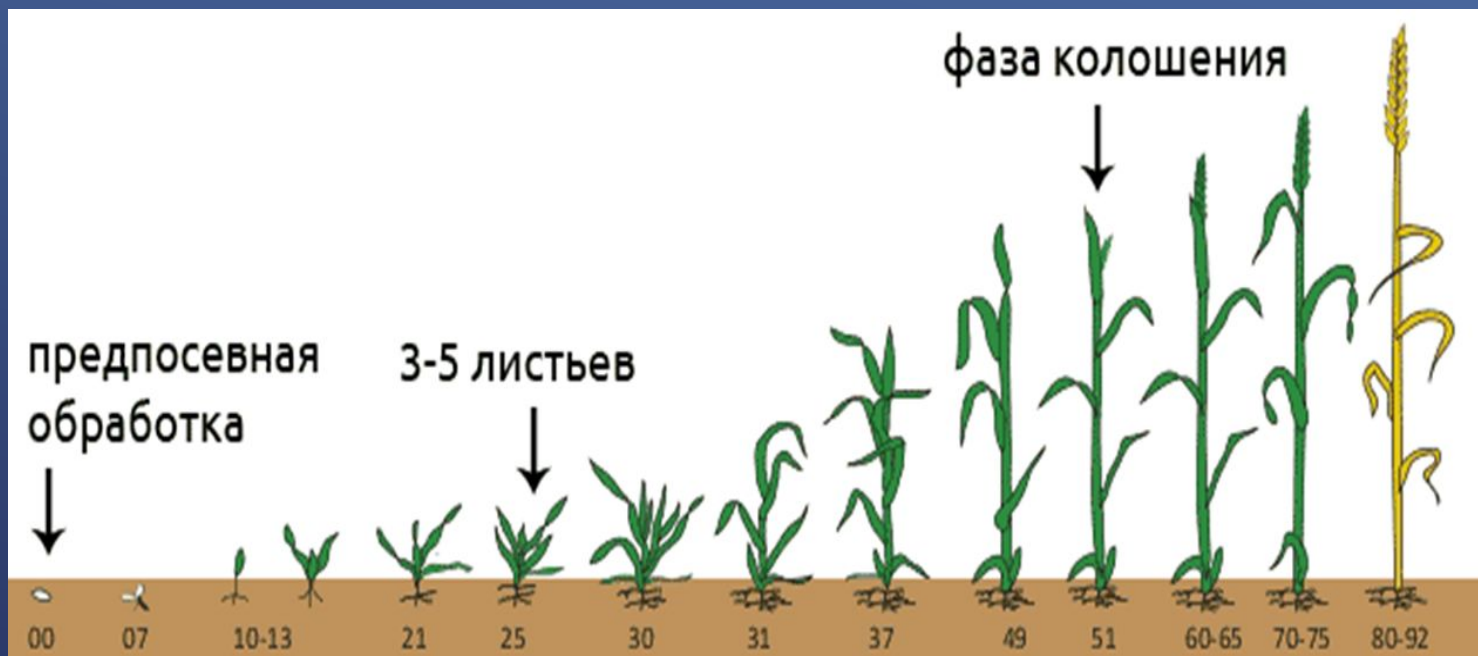
Бидай – дәнді-дақылдар тобына жататын, көбінесе біржылдық шөптесін өсімдік. Дәнді-дақылдардың ішіндегі ең басты және ең көп өндірілетін дақыл. Бидайдың 20-ға жуық жабайы және мәдени түрі белгілі. Бір гектардан 30-40 центнер өнім береді. Бидай сұрыптары құрамындағы эндосперманың (80-84%) мөлшеріне байланысты бағаланады.

Павлодарская юбилейная.

Бұл сорт Павлодар ауыл шаруашылық ғылыми зерттеу институтында индивидуалды тәсілмен алынды (Харьковская2х Шадринская)х Казахстанская 19. Лютесценс түршесіне жатады. Масағы ақ, дәні қызыл. Вегетациялық өсу ұзақтығына қарай орташа мезгілде пісетін сорт. Өсу мерзім- 78-82 күн. Сорт салыстырмалы құрғақшылыққа төзімділігімен және шашылуга төзімділігімен ерекшеленеді. Сорттың өнімділігі өте жоғары. 1000 тұқым массасы- 35,5-40,3г. Дәннің сапасы жақсы: шикі клейковинасы- 32,2%, шикі протеин – 13,4%, дән натурасы- 790-840 г/л. 2012 жылдан бері мемлекеттік сортсынауда.

Бидайдың өсу барысында мынандай фенологиялық кезеңдер ажыратылады:

1. көктеу;
2. түптену;
3. түтікке шығу;
4. масақтану;
5. гүлдену;
6. сүттеніп пісу;
7. балауыздану;
8. толық пісу.

Өсімдік көктеу кезінде $-4^{\circ}\dots-5^{\circ}$ бозқырауды көтере алады, сондықтан, себуді топырақ $+5^{\circ}$ жылығанда бастайды, сонда ғана көктемгі ылғал тиімді түрде пайдаланады.

10...15 тәуліктен соң түптену кезеңі басталады – бұйыр өркендері және тамырлары пайда болады. Оңтайлы түптену жағдайы $+10^{\circ}\dots+12^{\circ}$ C өтеді.

Түтікке шығу-гүлдену кезеңі $+18^{\circ}\dots+20^{\circ}$ C температура болғанын қалайды, ал $+38^{\circ}\dots+40^{\circ}$ болғанда, 10...17 сағаттан соң жасушаларда паралич басталады.

Дәннің қалыптасып және **толысу** кезеңінде оңтайлы температура $+22^{\circ}\dots+25^{\circ}$ болғаны дұрыс.

Дәннің **пісу** кезеңінде температураның $+25^{\circ}\dots+28^{\circ}$ C көтерілгені қолайлы болады, себебі тұқымның өнгіштігі, ақуызы және желімтілігі сапалы болады.

Ерте күзде дәннің сүттену кезеңінде болатын бозқырау бидайдың сапалығына әсерін тигізеді. Тұқымның өнгіштігі төмендейді және піскен нанның сапасы нашарлайды.

Бидайдың белсенді температура жиынтығы $1420..1790^{\circ}$ C.

Ылғалға қоятын талаптары:

- *Көктеу – 5...7%*
 - *Түптену - 15...20%*
 - *Түтікке шығу -масактану – 50...60%*
 - *Сүттенен пісу - 20...30%*
 - *Бал ауызданып пісу – 3...5%*
-

Топыраққа қоятын талаптар.

- Бидай үшін өте қолайлы — қара топырақ, қоңыр және сұр топырақтар. Жақсы өнімді әлсіз қышқыл және бейтарап реакциясы бар топырақтарда алуға болады.
- Танаптың тазалығына, топырақтың құнарлығына және құрамына қатты бидай қатаң талабын қояды.

Себу жұмыстары жүргізілген орын

«Павлодар ауыл шаруашылық ғылыми-зерттеу институтында» жаздық бидай өсіру технологиясы.

Қатар саны	Танап	Агротехникалық шаралар.
1	Дақыл, сорт	Жаздық жұмсақ бидай, Павлодарская юбилейная
2	Алғы дақыл, негізгі өңдеу тәсілі	Таза пар, күзде топырақты терең жырту. КПШ-9, ОПТ-3-5 + К-701
3	Қар тоқтату	6...10,8 м сайын жүргізеді, СВУ-2,6 құралымен. II- қаңтар, I- ақпан.
4	Ылғал жабу	БИК-3 тырмасы арқылы
5	Себу алдында топырақ өңдеу	Топырақты жеңіл тырмалармен тырмалау. 2 ізді. МТЗ 2220+БЗГТ-9 (19.05)
6	Тыңайтқыш қолдану	тыңайтқыштарды 10 см тереңдікке СЗС-2,1 сепкішімен топыраққа енгізеді. (суперфосфат – P_{60-90})
7	Тұқым дәрілеу	Витавакс 200. Себуден 2 апта бұрын.
8	Себу тәсілі, мөлшері, мерзімі, тұқым сіңіру тереңдігі.	Жаппай себу тәсілі. Себу нормасы 110кг/га. Сіңіру тереңдігі 7-8см. 21.05.17 МТЗ-80+ СКП-2,1.
9	Егістікті күтіп-баптау (тырмалау, қатараралық өңдеу, мерзімі, құралдар, тереңдігі)	Арамшөптерге қарсы Эстет гербицидін бүрку. МТЗ-80+ОП-2200. 750л суға 825мг мөлшерінде. 150л/га.
10	Суару тәсілдері, саны, мерзімі, мөлшері, ж.б.	Жүргізілмеді
11	Егінді жинау мерзімі	Егінді тікелей ору. Енисей 950 комбайнымен. 11.09.2016
12	Қарастырылып отырған дақылдың өнімділігі, ц/га	20,5ц/га

-Негізгі дақылдардың себу мерзімі мен тұқымның себу мөлшері және сабақ бітіктігінің қалыптасуы

Алғы дақыл, дақыл, сорт	Себу мерзімі	Себу мөлшері, млн/га өнгіш тұқым	Толық көктеу Кезеңі		Пісу кезеңі			Түптенуі	Масақтағы дән саны, дана	Нақты өнімділік, ц\га	Биологиялық өнім, ц/га
			Өсімдіктер, дана/м ²	Таналық өнгіштік, %	Өсімдіктер, дана/м ²	Сақталуы, %	Сабақтар (масақтар) дана/м ²				
Павлодарская юбилейная	21.05	2,7	232	89,2	195	84	250	1,3	40	20,5	20,5

Жұмсақ бидайдың сипаттамасы.

Сорт	Тазалығы, %	Өсу энергиясы, %	Всхожес ть, %	Ылғалды лығы, %	1000 тұқым масс асы
Павлодарская юбилейная	100	98	98	14,0	29,3

Жұмсақ бидайдың даму фазалары.

Сорт	фазалар					Фазалар бойынша бағалау			
	Себу	көктеу	түптену	мас ақтау	пісу	көктеу	түптену	мас ақтау	пісу
Павлодарская юбилейная	21.0 5	28.0 5	7.06	5.07	13.0 8	5	5	5	5

Танап бойынша егін жинау тәсілі

1. Танап №	№ 1
2. Дақыл, сорт.	Жаздық жұмсақ бидай, Павлодарская юбилейная.
3.Сабақ бітіктігінің сипаттамасы: а. Биіктігі - см ә.Сабақ саны, дана/м ²	74 280
5.Астықтың ылғалдылығы, %;	20%
6.Пісу кезеңі; толық пісу	Толық пісу
7.Егінді жинау тәсілі: а. Ұсынылғаны; ә.Нақты қолданылғаны.	Тікелей
8. Өнімділігі,ц\га	20,5 ц/га

Қорытынды

Ауыл шаруашылығы - ел экономикасының басты бағыттарының бірі. Ауыл шаруашылығы өндірісінің міндеті — халықты жеткілікті мөлшерде сапалы азық-түлікпен, өнеркәсіпті шикізат қорымен қамтамасыз ету, сондай-ақ мал шаруашылығына тиісті жем-шөп қорын дайындау.

Павлодар облысы негізгі астық өндіруші облыс болып саналады, жыл сайын шамамен 4 млн. тонна астық жиналады, болашақта қатты бидай түрін экспорттаушы өңірлердің бірі.

Павлодар облысының аграрлық саясатын жүзеге асыруы бағытында аграрлық өнеркәсіптік кешен мен ауылдық аймақтардың экономикалық өсуіне жағдай жасау, нарықта жаңа деңгейге өтіп, бәсекеге қабілеттілігін арттыру басты мақсат болып саналады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. «Қазақстан-2050» — стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты Қазақстан Республикасының Президенті - Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы.
2. 2013-2020 жылдарға арналған агроөнеркәсіп кешенін дамытудың салааралық «Агробизнес-2020» бағдарламасы.
3. Однолетние кор
4. мовые культуры ; Под редакцией М.П. Елсукова, Сельхозгиз , - М., - 1954 .
5. М.П. Елсуков, А.П.Мовсисянц . Суданская трава ; Сельхозгиз ,-М., - 1951 г.
6. Соловьев Б.Ф. Суданская трава, Сельхозгиз ,- М., - 1960 .
7. И.С.Шатилов, А.П.Мовсиянц, И.А.Драненко и др. Суданская трава; Под ред. И.С.Шатилова - М . Колос, 1981. - 205 с.
8. Соловьев Б.Ф. Суданская трава- высокопродуктивная кормовая культура. М., «Колос», 1975. – С. 112 .
9. Қ.Әубәкіров, Т.А. Атақұлов, А.З.Ахмет. Мал азығын өндіру. Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011. - 488 б.
10. Можаев Н.И., Серікпаев Н.А., Стыбаев Г.Ж. Мал азығын өндіру практикумы. Астана, 2013.

1. А.И. Тютюнников, Однолетние кормовые травы. Москва: Россельхозиздат, 1973.
2. Г.А.Романенко, А.И.Тютюннико. Агробиологические основы возделывания однолетних растений на корм., М. – 1999.
3. 12. 2007 жылғы 15 мамырда қабылданған ҚР Еңбек кодексі.
4. Бакаев Н.М., Васько И.А. Методика определения влажности почвы в агротехнических опытах. Методические указания и рекомендации по вопросам земледелия. Под ред. Калугина И.Я. Целиноград, 1975. С. 57-81
5. Зыкин В.А. Вегетационный период яровой пшеницы и его связь с урожайностью в условиях степи и лесостепи Западно-Сибирской низменности // Сибирский вестник с.-х науки. 1977, №2 С. – 30-37
6. Олешко В.Т, Яковлев В.В, Гаркуша А.А. Влияние технологий возделывания на урожайность и качество зерна яровой мягкой пшеницы // Сибирский вестник с/х наук 2011г. №2. 20с.
7. Бекенова. Л.В. Особенности яровой мягкой пшеницы на продуктивность в условиях Северо-Востока Казахстана. // Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата сельскохозяйственных наук. Алмалыбак. 2009. 27с.

Назарларыңызға рахмет!!!

Several thin, parallel white lines of varying lengths and orientations are positioned in the bottom right corner of the image, creating a modern, abstract graphic element.